

Stjórnun og hvatning sjálfboðaliða. Hvað segja fræðin?

Steinunn Hrafnisdóttir, prófessor
2024.

Viðfangsefni

- Fræðilegt samhengi sjálfbóðaliðastarfa
- Rannsóknir á umfangi og eðli sjálfbóðaliðastarfa
- Rannsóknir á hvatningu
- Hvernig má hagnýta rannsóknarniðurstöður

Áhersla á sjálfböðastarf

Alþjóðastofnanir hafa bent á mikilvægi slíkra starfa

Kenningar um félagsauð

Endurskilgreining á vinnuhugtakinu

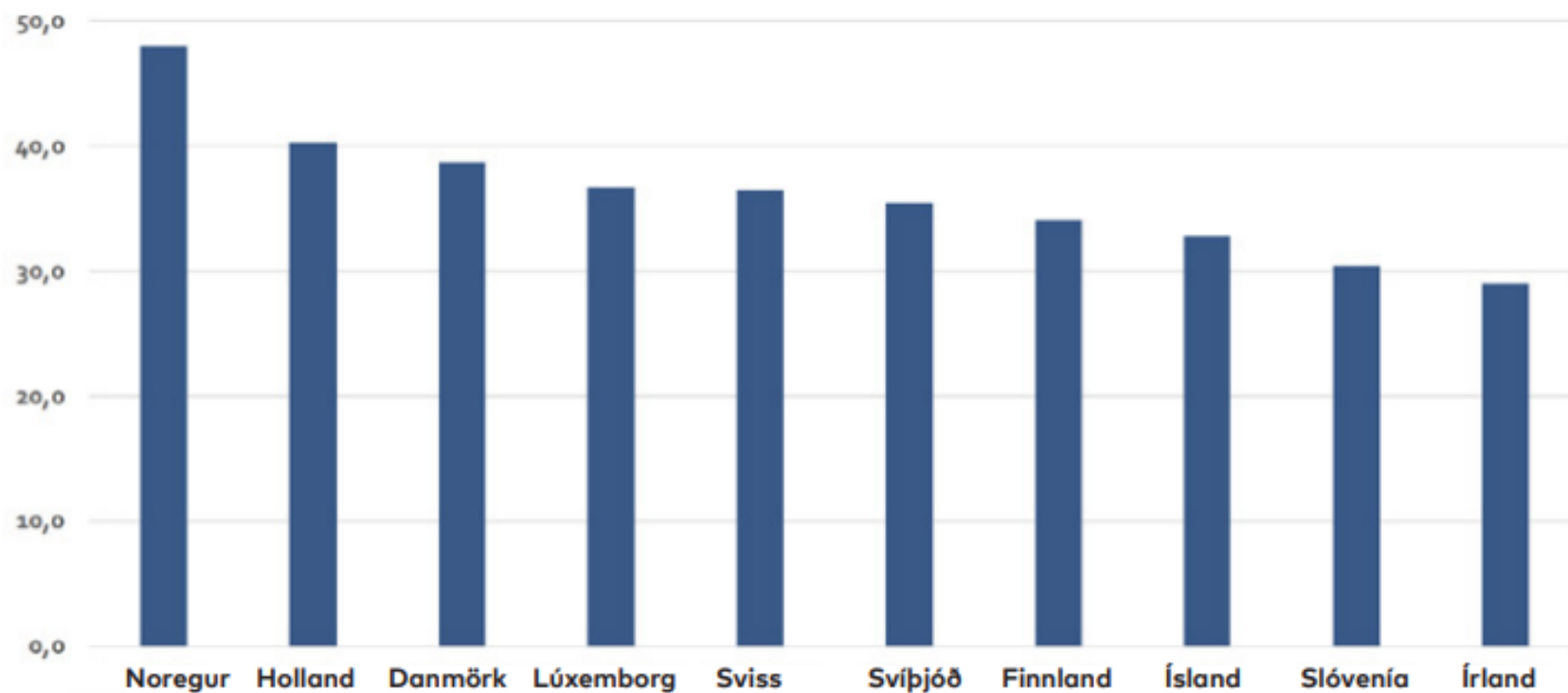
Áskoranir sem þjóðfélög standa frammi fyrir

Skilgreiningar á sjálfbærastarfi

- Frjálst val á verkefnum, það er ólaunað, fer fram innan ákveðins skipulags og er unnið til almannaheilla

Mynd 1.

Í þessum tíu Evrópulöndum er að finna hæst hlutfall fólks sem hefur innt af hendi ólaunuð störf einhvern tíma undangengið ár.

Heimild: Eurostat, *Formal Voluntary Activities, EU Income and Living Conditions (SILC)* (2015).

Tafla 1. Ert þú í einhverjum af eftirtöldum hópum eða samtökum? - Tíðni

	Heildar- fjöldi	Fjöldi	Hlutfall	
Menningarfélög	2042	455	22,3%	22,3%
Stjórn mála flokkar eða samtök	2043	364	17,8%	17,8%
Samtök sem starfa að friðunarmálum, umhverfisvernd, dýravernd eða vistfræði	2041	250	12,2%	12,2%
Íþróttir eða tómstundastörf	2042	727	35,6%	35,6%
Velferðarfélög	2045	664	32,5%	32,5%
Önnur félög/hópar	2033	295	14,5%	14,5%
Heild	2045	1919	71,0%	71,0%

0% 100%

Tafla 3. Hefur þú unnið sjálfboðastarf á síðastliðnum 6 mánuðum? - Tíðni

	Fjöldi	Hlutfall	Víkmörk +/-	
Já	566	27,7%	1,9%	27,7%
Nei	1476	72,3%	1,9%	72,3%
Alls	2042	100,0%		0% 100%
Fjöldi svarenda	2042	81,5%		
Veit ekki	6	0,2%		
Vil ekki svara	4	0,2%		
Á ekki við	10	0,4%		
Heildarfjöldi	2506	100,0%		

Hverjir eru sjálfboðaliðar?

- Félagsleg staða
- Lífsskeið
- Félagsleg tengsl
- Gildismat (values)

Hverjir vinna sjálfboðastörf

- Háskólamenntaðir
- Hærri tekjuhópar
- Ábyrgðarfull störf
- Kyn
- Aldur
- Búseta

Hvað einkennir sjálfböðavinnu á Norðurlöndunum

- Norðurlönd í fremstu röð varðandi hátt hlutfall þeirra sem stunda sjálfböðastörf
- Sjálfböðastörf eiga sér djúpar sögulegar rætur
- Hlutfallið er tiltölulega stöðugt
- Sjálfböðastörf tengjast helst íþróttar- og tómstundastarfi
- Sjálfböðastörf tengjast stjórnmálum
- Stórir hópar leggja stund á sjálfböðavinnu

Breytingar á sjálfbærastarfi á Norðurlöndunum

- Böndin á milli sjálfbæðavinnu og starfs almannaheillasamtaka að veikjast
- Skipulag almannaheillasamtaka að breytast
- Yfirborðið stöðugt en undir niðri krauma breytingar

Áhugahvöt (motives)

- Óeigingjarnar hvatir (altruism)
- Eigingjarnar hvatir (instrumental)
- Skylduhvatir (Obligatory)

Rannsóknir á áhugahvöt sjálfboðaliða sem sinna umhverfismálum?

- Umhyggja fyrir náttúrunni
- Njóta þess að vera úti í náttúrunni
- Félagsskapur, tengslanet
- Starfsferill
- Lærdómur
- Tilheyra samfélagi

Að fá fleiri til starfa og virkja félaga

- Til að fá fleiri til starfa er nauðsynlegt að vita hvað það er sem hvetur fólk til að vinna sjálfböðastörf

Val á sjálfboðaliðum

- Mikilvægt að hafa vandaðar leiðir við að velja sjálfboðaliða
- Mikilvægt að halda í góða og reynnda sjálfboðaliða

Hvað geta samtök gert til að skipuleggja sjálfböðastarf?

- Þarfagreining
- Til að stjórna og skipuleggja sjálfböðastarf þá er nauðsynlegt að vita af hverju sjálfböðaliðarnir eru þarna
- Leggja raunhæft mat á þau verkefni og hlutverk sem sjálfböðaliðar eiga að hafa
- Gera sér grein fyrir hvaða þekkingu og hæfni sjálfböðaliðar þurfa að hafa
- Lýsa verkefnum sjálfböðaliða og tímanum sem verkefnið krefst
- Reyna að láta sjálfböðaliða og verkefni passa saman

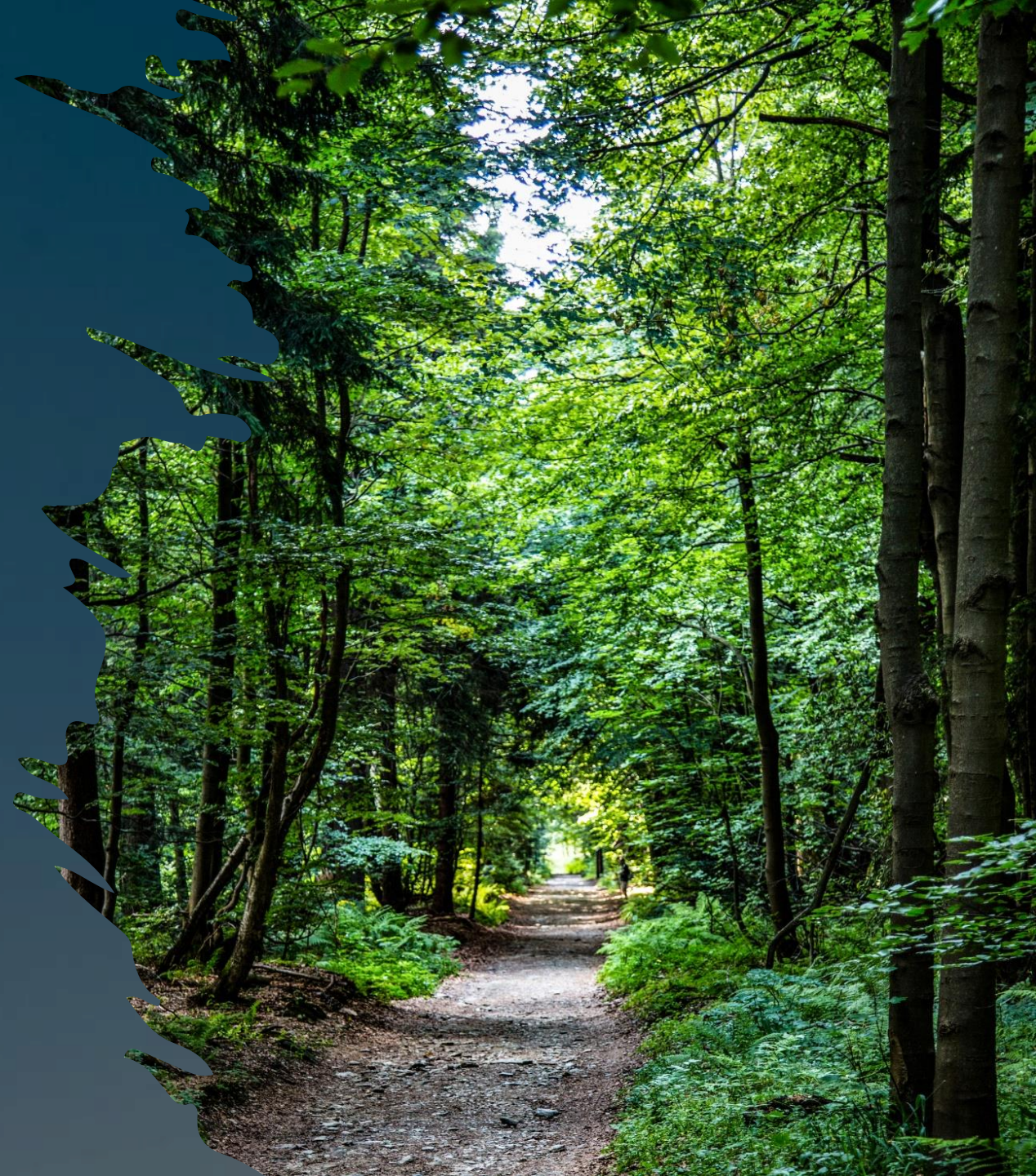

Hvernig má bæta val á sjálfbærliðum og halda tryggð þeirra?

- Að markaðssetja samtökin/ímynd
- Að mynda tengsl
- Vandað ferli
- Kynning og þjálfun
- Stjórnun sjálfbærastarfa
- Hugmyndafræði, siðagildi og menning
- Stuðningur og viðurkenning
- Samvinna milli sjálfbærliða og launaðs starfsfólks

Hlutverk stjórnanda sjálfbœðaliða

- Skipuleggja val á sjálfbœðaliðum
- Ákvarða ásamt öðru starfsfólki og sjálfbœðaliðum hlutverk sjálfbœðaliða
- Skrifar sjálfbœðalýsingar
- Tekur viðtöl, þjálfar, velur, kynnir sjálfbœðastörfin
- Vinnur með starfsfólki við að meta sjálfbœðastörf
- Tryggir hvatningu sjálfbœðaliða og að framlag þeirra sé viðurkennt
- Metur og aðlagar valið á sjálfbœðaliðum að þörfum samtakanna og þörfum sjálfbœðaliðanna

Viðurkenning sjálfboðastarfa

- -Hvernig- Tengja við ástæður þess að viðkomandi er sjálfboðaliði
- Hrós
- Þakkarbréf
- Ferðir
- Þjálfun/námskeið
- Sjálfboðaliðar þjálfari aðra sjálfboðaliða
- Verðlaun
- Fréttabréf/tölvupóstur

Helgun/skuldbinding/tryggð

- Sjálfbóðaliðar séu ánægðir með frammistöðu samtakanna
- Sjálfbóðaliðar samsama sig með samtökunum
- Skýr stefna og reglur
- Öruggt, heiðarlegt og styðjandi umhverfi
- Sjálfbóðaliðar viðurkenna hlutverk sitt
- Sjálfbóðaliðar eru ánægðir með þá aðstoð sem þeir veita

This Photo by Unknown Author is licensed under [CC BY-SA](#)

Áskoranir

- Hlutverk almannaheillasamtaka í að efla traust og samheldni
- Norræn lýðræðishefð
- Samstaða íbúa

Takk fyrir áheyrnina